Цана асобнага нумару 15 гр. | У гэтым нумары 6 старонак. | Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 94 (145). | Вільня, Серада 21 Сьнежаня 1927 г. | Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Вострабрамская 8—1.
(Wilno, ul. Ostrobramska 8-1).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.

ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

„Краёвасьць“.

Некалькі тыдняў таму назад, у Вільні адбыўся зьезд польскіх партыяў: „Вызваленьня“, „Stronnictwa Chłopskiego“, Саюзу дробных земляробаў — б пасла Гэльмана і Беларускае(?) Радыкальнае Партыі— Ф. Умястоўскага. На гэтым зьезьдзе, нягледзячы на пратэсты сялян з вёскі, заложана новая партыя: „Krajowe Stronnictwo Ludowe Ziem Litewsko-Białoruskich „Zjednoczenie“. Над гэтым фактам можна было-б прайсьці моўчкі, каб не надыходзячыя выбары ў Сойм і Сэнат. Гэтыя выбары якраз, напэўна, зьяўляюцца галоўнаю прычынаю залажэньня партыі „Zjednoczenia“, дзеля гэтых самых выбараў і зьяўляецца патрэба высьненьня сялянам, што такое краёвасьць і насколькі гэтая краёвасьць можа задаволіць патрэбы беларускіх працоўных масаў.

Краёвасьць мае на мэце злучыць у адну дзяржаўную сям'ю ўсе народы, якія жывуць на літоўска-беларускіх землях, г. зн. Палякаў, Беларусаў і Ліцьвіноў. Пры гэтым гэтае злучэньне трэба разумець так, што ўвесь наш край мае падпарадкавацца польскаму ўраду ў Варшаве, а будзе быццам мець аўтаномію(?).

Староньнік краёвасьці адвакат Вітольд Абрамовіч—старшыня „Краёвага Строньніцтва „Zjednoczenie“ на першым зьезьдзе, паводле газэтных вестак, сказаў так: „Ідэя злучэньня ўсіх народаў нашага краю—ня новая ідэя. Яшчэ перад вайною, пад крывавым урадам царызму, Палякі, Беларусы і Ліцьвіны лучыліся і разам змагаліся з гвалтам і ўціскам рэакцыі, і тое, што не ўдалося цару і маскоўскім урадам, падбіваючым адзін народ проці другога, што не ўдалося пасьля Немцам, тое зрабілі шовіністыя, каторыя штучна прышчапілі масам ненавісьць, і гэтая ненавісьць выявілася, галоўным чынам, на полі культурна-асьветным. Ня можа быць рожніцы паміж Палякам, Беларусам і Ліцьвіном! Кожныя маюць права на асьвету і школу ў роднай мове. Досыць ужо ўціску над Беларусамі, якія павінны мець усё, што ім належыць, і разьвіваць сваю культуру“.

Гэтыя словы, выказаныя старшынёй „Zjednoczenia“, могуць зрабіць пэўнае ўражаньне але толькі на лёгкавернага Беларуса пад варункам, што ён ні аднаго дня ня быў пад Польшчаю, а проста зваліўся з неба. Насколькі такіх Беларусаў мы ня маем, мусім прааналізаваць гэныя словы аб краёвасьці.

Перш-на-перш староньнікам краёвасьці мусім добра прыпомніць, што мы ўжо даўно пазбаўлены апекі царскага ўраду і што якраз адны з тых, якія перад вайною лучыліся, сталіся ў ролі, якую спаўняў царскі ўрад, да якіх, між іншым, належыць і п. В. Абрамовіч. З ідэалёгічнага пункту гледжаньня пры істнуючых варунках толькі Беларусы і Ліцьвіны (ну і Жыды аб якіх арганізатары „Zjednoczenia“ замаўчалі) могуць думаць аб нейкай краёвасьці, ёсьць ведама вылучаючы пануючую нацыю. Бо калі гаварылася аб лучэньні для змаганьня з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“, дык якраз цяпер пад Польшчаю, ці-ж краёвыя Палякі могуць змагацца з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“?! Калі краёўцы гавораць аб гвалце, дык ён адносіцца толькі да Беларусаў, ці Літвіноў ці іншых, толькі не Палякаў. Дык навошта-ж Палякам змагацца з уладаю, якая на іх апіраецца?! Ці-ж рэакцыйны царскі ўрад мог змагацца з царом?! Змаганьне з царом вялі нятолькі „інородцы“, але і Вялікарусы радыкальных поглядаў, бо яны дабіваліся зьмены ўраду, рэформаў і зьмены пануючага ладу. Але ці-ж староньнікі краёвасьці як „Хлопская партыя“, як п. В. Абрамовіч і п. Ф. Умястоўскі маюць на мэце змагацца з цяперашнім урадам польскім?! Мы ведаем добра, што ўсе гэтыя краёўцы падтрымліваюць цяперашні польскі ўрад. Дык навошта-ж гэтае лучэньне для змаганьня з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“?! Выходзе так, што ваўкі запрашаюць авечак лучыцца з імі, каб напасьці на ваўкоў. Каб нават дапусьціць такое злучэньне, то ў рэзультаце, напэўна, ваўкі асталіся-б ваўкамі, а авечкі ўсе былі-б перадушаны.

Вось гэта ёсьць прынцыповая крытыка самых асноў краёвасьці, а цяпер узмацуем яе фактамі з нашае недалёкае гісторыі.

Як войска ген. Жэлігоўскага заняло Вільню, заснаваўся тут урад г. зв. „Сярэдняе Літвы“. На чале гэтага ўраду быў староньнік краёвасьці той-самы пан Вітольд Абрамовіч, які цяпер кіруе ўжо не „Сярэдняю Літвою“, а толькі „краёвым строньніцтвам „Zjednoczenie“. Здавалася-б, што п. Абрамовіч і староньнікі краёвасьці зусім дапялі свае мэты, бо былі пры ўладзе і затым мелі права зусім увесьці ў жыцьцё прынцыпы краёвасьці: увесьці ўрадаваньне ўва ўсіх мясцовых мовах, даць роўныя правы ўсім народам і г. д. Мала гэтага, трэба было імкнуцца да замацаваньня свае ўлады, трэба было склікаць такі Сойм, які падтрымаў-бы ўрад Абрамовіча і яго краёвыя ідэі. Тымчасам гісторыя паказала, што ўся краёвая работа староньнікоў краёвасьці папсыла толькі на тое, што Віленшчыну далучылі да Польшчы і стварылі ўмовы, пры якіх ня ўсе народы нашага краю маюць роўныя правы, свае школы, і інш. і інш. Дык ці-ж не трагічную ролю ў служэньні ідэі краёвасьці адыгралі польскія краёўцы?

Яшчэ адзін факт. У служэньні ідэі краёвасьці, а скарэй з мэтай польска-беларускага зблiжэньня (яшчэ лепш для Палякаў) у 1924 годзе адзін з беларускіх паслоў, які цяпер сядзіць за кратамі ў Вронках і адзін беларускі сэнатар падпісалі Статут Польска-Беларускага Таварыства. Ня гледзячы на гэты, вельмі важны для Палякаў палітычны крок, зараз пасыпаліся на Беларусаў „дабрадзействы“ з боку ўлады. Таварыства мусела разсыпацца, а пасьля староньнік паланафільства папаў у вастрог і цяпер яшчэ сядзіць. Дык дзе-ж тут роўныя правы і злучэньне для змаганьня з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“?!

Яшчэ адзін аргумант. Думку аб краёвасьці цяпер пачалі пашыраць толькі некаторыя тутэйшыя Палякі і „Kurjer Wileński“. Газэта „Kurjer Wileński“ падтрымлівае істнуючы польскі ўрад, г. зн., што як польскіх краёўцаў, так і новую заложаную імі партыю „Краёвае Строньніцтва Людовае Зямель Літ.-Бел. „Zjednoczenie“ патрымлівае польскі ўрад. Калі так, дык навошта-ж тварыць ураду такую партыю, якая ад польскага ўраду будзе дамагацца роўнасьці правоў для народаў нашага краю, школ у роднае мове, зямлі для беларускіх сялян?! Ці не прасьцей было-б, каб урад замест тварэньня толькі партыі, якая быццам мае змагацца з урадам за краёвасьць, проста пачаў закладаць беларускія школы, (у 19 быццам беларускіх школах, якія ўжо істнуюць, выкладаньне адбываецца польскімі вучыцелямі папольску), скасаваў асадніцтва і надзяліў беларыскіх, літоўскіх і ўкраінскіх сялян зямлёю, выдаў лесу на адбудову, крэдыты на завядзеньне гаспадарак і г. д. і г. д.

У жыцьці мы бачым зусім нешта іншае. Дык навошта-ж нам гэта краёвасьць?! Гэтая краёвасьць, у сувязі з вышэй падаными фактамі і аргумантамі, патрэбна ня тым, якіх уціскаюць, але тым, якія стаяць блізка ўлады. Іншага, апрача гэтага, зразуменьня сэнсу краёвасьці цяпер немагчыма выказаць.

Дык вось, прыймаючы ўсё гэта пад увагу, можам сказаць, што змаганьне з „гвалтам і ўціскам рэакцыі“ будзем весьці самі, а саюзнікамі нашымі могуць быць толькі такія, якія аднолькава з намі церпяць.

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

XV.

Ужо праз нейкі час аб падзеях у Кітаі нічога не пісалася. Хоць хатняя вайна ў Кітаі не спынялася, але-ж так сталася і гэтакі прыняла зварот, што нікога не цікавіла. Пад маўклівую сусьветнаю абсэрвацыяю, у Кітаі, нарасьлі новыя падзеі, якія сваім выбухам скалыхнулі ўвесь шырокі сьвет.

Пасьля ператасоўкі і перагрупіровак, з часу, калі ген. Чанг-Кай-Шэк перастаў быць галоўным камандуючым нацыянальнай арміі, апрача ўрадаў у Нанкіне ды Ханькоў, утварыўся ўрад у Кантоне — з прадстаўнікоў Куамінтанг-ляўіцы (гэтак называецца нацыянальна-радыкальная кітайская партыя) і камуністых.

Гэта быў трэцім урадам паўдзённага Кітаю. Трэба адзначыць, што ўвесь вызваленчы рух Кітаю пачаўся з Кантону. Які перакідаўся далей на поўнач, пераносячы і рэзыдэнцыю-цэнтралю бліжэй да агульна — кітайскага цэнтру — да Пэкіну, дзе засела буржуазная ўлада на чале з ген. Чанг-Тсо-Лінам. Якая, дзеля таго, каб утрымацца пры ўладзе запрадалася чужаземнай буржуазіі, дзелячы з ею ўладу, аддаючы народ на вызыск і пазбаўляючы Кітай незалежнасьці, як дзяржаву.

Новы кантонскі ўрад, сфарміраваўшыся і маючы пэўную частку падуладных сабе войск — праз даўжэйшы час нічога не рабіў у мэтах пашырэньня сваіх уплываў на шырэйшы абшар тэрыторыі. А тым часам у нутры самога ўраду дасьпевалі падзеі... Кончылася тым, што куамінтанг-ляв. парваў з камуністымі, аб'ядняўшыся ізноў з куамінтангам-правіцаю. У гэты-ж самы час нанкінскі ўрад, які складаецца з куамінтангу вярнуў на даўнейшую пасаду — галоўнакамандуючага ген. Чанг-Кай-Шэка.

Пасьля разрыву з куомінтангам, камуністы стварылі тое, што ізноў змусіла зьвярнуць вока на Кітай. Камуністы аружнаю сілаю захапілі Кантон і запанавалі ў ім.

Захапіўшы ўладу ў Кантоне, камуністыя выдалі адозву, у якой заклікалі: зьніштожыць усіх абшарнікаў і заўладаць зямлёю.

Чанг-Кай-Шэк, маючы на ўвазе, што савецкія консульствы даюць дапамогу камуністым, зачыніў гэтакія і намерыўся парваць дыплёматычныя зносіны з Масквою.

Распачаліся разрахункі з кантонскаю буржуазіяй. Нацыяналізаваны былі банкі, а магазыны і кватэры багатых кітайцаў, быццам разграбіў натоўп, ды армія. Разумеецца, што пры гэтым не шкадаваліся і гаспадары.

Прыблізна з гэтае прычыны загінула ў Кантоне, як пішуць газэты, 20 тысяч чалавек. Гэта лічыцца найвялікшым здарэньнем у гісторыі Кантону. Цэлыя кварталы места згарэлі, натоўп забіў сотні паліцыі і стражнікаў куомінтангу. Ахвяраю агню стала памешканьне цэнтральнага банку, у якім захоўвалася золата і папяровыя грошы. Аднак-жа, агнятрывалыя касы асталіся не запсутымі. Як відзім дык трыумф камуністых быў поўны, але-ж ня доўга. Кантонскі ўрад куомінтангу здушыў камуністых і пусьціў проці іх жахлівыя разрахункі. Газэты пішуць, што пасьля няўдачы камуністых, кантонскі ўрад злоўленых камуністых расстрэлівае. Усе вуліцы завалены трупамі камуністых, а пры гэтым, як гэта заўсёды здараецца, дастаецца і тым, якія пападаюцца, як ахвяры непаразуменьня і дзікае помсты і буйства. Кантонскі ўрад задушыўшы камуністычнае паўстаньне выдаў адозву, якою прапануе жыхарству выдаць камуністых.

Якія-ж з гэтага можна зрабіць вывады?

Перадусім ясна, што кантонскія падзеі і крывавыя разрахункі ёсьць вынікам таго ўціску і вызыску, тэй сацыяльнай несправядлівасьці, якая пануе, ня толькі ў Кітаі, але-ж і на ўсім сьвеце. Пэўна, што той натоўп і тая „камуністычная" армія, якая захапіла на нейкі кароткі час уладу ў Кантоне — па самай сутнасьці ня была камуністычнаю. Гэта была здараваненая пстрычка тэй пружыны, якую вельмі сагнулі. Кантонскія падзеі паказалі, што прыходзіць час ад часу такі мамэнт, які спрыяе нявольнікам разрахавацца па-свойму са сваімі гаспадарамі. Гэта была карающая рука, якая апусьціла вострую шаблю на галаву тых, хто ўсякімі сродкамі і спасобамі ўціскае бедны працоўны народ на сваю асабістую карысьць.

Ня можа быць ніякага сумліву ў тым, што на ўсім сьвеце сыцыяльны лад апынуўся ў гэтакім палажэньні, якое зьяўляецца несправядлівым, а цераз гэта паўстаюць забурэньні... Паўстае клясовая барацьба, якая быццам шукае направы сучаснага сацыяльнага ладу.

Паміма гэтага кантонскага здарэньня, яшчэ ўсё ня траціць сваей актуальнасьці польска-літоўскі канфлікт. Ня гледзячы на тое, што быццам Ліга Нацыяў паказала шлях і спосаб ліквідацыі ваеннага палажэньня паміж Польшчаю і Літвою, зьяўляюцца галасы, якія цьвердзяць, што ў запраўднасьці нічога не перамянілася. Літва не выракаецца прэтэнсіяў да Вільні, а Польшча ня хоча аб гэтым нават і гаварыць. У сувязі з гэтым, выліваецца лёгічная думка, што калі нават і зьедуцца польскія і літоўскія палітыкі для паразуменьня, дык паразуменьня ня створаць, бо галоўны вузёл не разьвязаны — Вільня стаіць на перашкодзе гэтаму.

Пілсудскі і Вальдэмарас — нясходзяць са шпальтаў газэтаў. Аб іх пішуць да безканцовасьці... Абодва яны былі відомымі фігурамі на форуме Лігі Нацыяў, дзе падалі — адзін другому — рукі для ўсьціску на знак — згоды. І вось гэтую згоду разглядаюць розна. Але-ж характэрна тут тое, што Пілсудскі ўсьціснуў руку Вальдэмарасу, пасьля таго, як параўняў яго з сваей прамовае з тым, хто знаходзіцца ў доме вар'ятаў.

Сьвет не стаіць на адным месцы: ён вечна рухаецца. А дзеля гэтага час паказвае нам усё новыя і новыя праявы. Не перастаюць быць цікаўнымі тыя ўнутраныя нялады, якія, яшчэ ўсё бачым у камуністычнай партыі. Увесь час працы камуністычнага зьезду ў Маскве, ідзе гутарка аб ліквідацыі апазыцыі ў камуністычнай партыі. Цэнтр партыі імкнецца да таго, каб поўнасьцю капітуляваць апазыцыю, а апазыцыя дамагаецца — існаваньня. Чым закончыцца гэтая спрэчка сярод камуністых — ня ведама. Аднак-жа ёсьць, шмат у каго, ня двузначнае прыпушчэньне, што апазыцыйнасьць у камуністычнай партыі выкліча хатнюю вайну ў савецкім царстве, якая давядзе да поўнага зьніштажэньня савецкай улады.

Эміграцкія групіроўкі шыкуюцца да таго, каб на самагубстве камуністых, захапіць сабе ўладу. Кожная групка мае намер быць спадкаберцам пасьля—бальшавіцкай маемасьці. А дзеля таго, што іх вельмі многа, дык у кожным выпадку будуць трашчаць чубы расейскіх мужычкоў. Іх не пашкадуюць ні новыя паны — камуністыя, ні даўнейшыя рознакаліберныя, якія (калі гэта ім удасца, што магчыма), вернуцца да ўлады.

У чаканьні далейшых падзеяў, гэтым сёньня і канчаем наш агляд. **Зыркі.**

З жыцьця Польшчы.

Цар—генэральны выбарны камісар.

13-га сьнежаня прэзыдэнт назначыў генэральнага выбарнага камісара. Ёсьць ім заступнік міністра справядлівасьці—Станіслаў Цар. Заступнікам генэральнага выбарнага камісара назначаны Фэлікс Дуткевіч—віцэ-старшыня варшаўскага апэляцыйнага суду.

Яшчэ пасада.

Міністэрства Справядл. увяло ў Польшчы пасаду памочніка ката (палача).

Няўжо-ж ня справіцца з „працаю" дзяржаўны кат? Цікава...

Польскія апэтыты.

Разьбіўшы Нямеччыну, Антанта зрабіла ўсё, што магла, каб якнайстаранней абшчыпаць паваленага льва.

Вынікам гэтага, Антанта адарвала ад Нямеччыны места Гданск (Данцыг) і стварыла з яго вольнае места і аддала яго пад апеку Лігі Нацыяў. „Вольнасьць" Данцыга выяўляецца ў тым, што кіруе ім вярхоўны камісар, вызначаны Лігай, хоць ёсьць там і выбраны народам Сэнат. Паміж Сэнатам Данцыга і камісарам Лігі паўстаюць часамі маленькія разыходжаньні, але—неяк да паважных канфліктаў ніколі не даходзіла. Другая „вольнасьць" Данцыга ў тым, што ў яго гавань (затока, дзе спыняюцца караблі) маюць права заходзіць караблі ўсіх дзяржаваў, якія маюць права карыстацца і з данцыгскага порту. Могуць нагружаць і выгружаць тавары і г. д. І вось Польшча задумала скарыстаць з гэтага з асобнымі прывілеямі, бо задумала на тэрыторыі Данцыга пабудаваць ваенную базу (склад вайсковых прыладаў) і мець стаянку для ваенных караблёў (якіх яшчэ здаецца ня мае, але пэўна думае будаваць).

Разумеецца, што Данцыг на гэта не згадзіўся. Справа перашла ў Лігу Нацыяў.

Данцыгскія прадстаўнікі свой адказ, у дазволе Польшчы карыстацца Данцыгам у мэтах ваенных, Данцыг тлумачыць тым, што ў выпадку вайны Польшчы з якою-колечы дзяржаваю — працоўная старана Польшчы будзе мець прычыны дзеля таго, каб абстраляць Данцыг, ведама, страляючы па польскіх вайсковых складах ды караблёх.

Ліга Нацыяў не магла найсьці выхаду з гэтага, дык прадстаўнік Данцыга Зам вывяў Лігу з тупіка: ён запрапанаваў Лізе Нацыяў выразіць пажаданьне, каб Польшча і Данцыг заладзілі гэтае пытаньне палюбоўна—самі паміж сабою. На гэтым справа і закончылася. Як бачым, польскія апэтыты—галодныя.

На радасьць польскім манархістым.

Польскія абшарнікі і наагул тыя тыпы, якія маюць вялікую маемасьць—вельмі баяцца, каб усяго гэтага не пазбыцца. Дык як ратунак, думаюць завясьці ў Польшчы манархічны лад і перадаць уладу ў адныя рукі—каралю. Дагэтуль абшарнікі яшчэ ўсё ніяк ня мелі такое асобы, якая-бы адпавядала іх смаку, дык справа манархізацыі Польшчы афіцыяльна неяк адцягвалася.

Нямецкія газэты падалі вестку, што ў гістарычным музэі ў Дрэздэне (Саксонія, скуль паходзіў родам) знайдзена карона польскага караля Аўгуста Моцнага. Карона гэтая амаль-што сто гадоў валялася ў музэі ў горбе, дзе зваляна ўсякае сьмецьце.

Дык няхай-бы манархістыя пашукалі-б дзеколечы ў іншым месцы на сьметніку, ці не знайшлі-б часам там кандыдата на караля!...

Памагаюць... але ня тым, каму трэба.

На паседжаньні рады міністраў 12 сьнежаня г. г. між іншым прыняты праект распараджэньня прэзыдэнта рэспублікі аб выдачы аднаразовае запамогі ўсім урадоўцам, паштова-тэлеграфным служачым, чыгуншчыкам і ваенным.

Калі-ж падумаюць аб сялянах?

Безрабоцьце павялічваецца.

Безрабоцьце ў Польшчы стала павялічвацца. 3-га сьнежаня лічылася 178,681 безработных. За тыдзень безрабоцьце павялічылася на 26,074 асобаў.

Катастрофа на чыгунцы.

15-га сьнежаня на ст. Мацеяўка, каля Каламы, пасажырскі цягнік наехаў на таварны. Абодва цягнікі, 6 таварных вагонаў і 1 вагон 3-цяе клясы разьбіты, 13 чал. цяжка ранена.

Ліцьвіны Віленшчыны і жэнэўская рэзалюцыя.

У сувязі з рэзалюцыяю Рады Лігі Нацыяў у справе польска-літоўскага канфлікту „Kurjer Wileński" ў № 287 ад 16 сьнежня г. г. падае гутарку свайго карэспандэнта з д-рам Альсэйка, старшынёю Віленскага Часовага Літоўскага Камітэту.

На пытаньне карэспандэнта, як тутэйшае літоўскае грамадзянства прыняло жэнэўскую рэзалюцыю, д-р Альсэйка адказаў, што літоўскае грамадзянства з непакоем чакала выніку перагавораў у Лізе Рады Нацыяў і з задаваленьнем прыняло вестку аб тым, што ваенны стан паміж Польшчаю і Літвою спынены. Д-р Альсэйка надзеецца, што Ліцьвіном у Віленшчыне будзе магчыма ізноў весьці культурнаасьветную працу.

Разважаючы наступнае пытаньне, аб палітычных настроях у Літве па рэзалюцыі Рады Лігі Нацыяў, д-р Альсэйка дапускае, што ў Літве трэба чакаць злучэньня ўсіх палітычных групаў і што прэм'ер Вальдэмарас пойдзе на ўступкі і павінен будзе лічыцца з апазыцыяю.

— Ці тутэйшыя Ліцьвіны будуць супрацоўнічаць з Палякамі добрае волі, каб унармаваць польска-літоўскія адносіны? — пытае карэспандэнт.

— Спадзяюся — кажа д-р Альсэйка — што гэта будзе, але літоўскае грамадзянства будзе чакаць пачыну ад польскага ўраду як: адчыненьне замкнутых літоўскіх школаў, не рабіць перашкодаў у адчыненьні новых і зацьверджаньні вучыцеляў. Літоўскае грамадзянства вельмі нездаволена справаю арыштаваньня ліцьвіноў, каторых цяпер налічваецца да 30 чалавек.

Што датычыць апошняга пытаньня, у якім стасунку віленскія Ліцьвіны да „Krajowego Stronictwa Ludowego Z. L. B. Zjednoczenia" д-р Альсэйка адказаў, што Ліцьвіны натуральна, будуць падтрымліваць аўтанамічны рух, але пачыншчыкамі гэтага руху ня будуць, бо іх імкненьні ідуць далей.

Сваю гутарку д-р Альсэйка закончыў тым, што паміж Літвою і Польшчаю настануць добра-суседзкія адносіны, калі Польшча пойдзе па шляху ўступак, прызнаючы ў поўнай меры слушныя прэтэнзіі Ліцьвіноў да Віленшчыны.

Дзьве атакі.

Ад таго часу, як беларуская газэта „Праца“ і яе насьледніца „Права Працы“ пачала пісаць: „На палітычным гарызонце нашай Рэчыпаспалітай пачынае ўсё болей і болей праясьняцца“, газэта ўрадовая польская „Kurjer Wileński“ заняў вельмі спагадную пазыцыю да б. Грамады і Сялянскай партыі Станкевіча, і адумыслова пачаў накідацца на беларускія партыі, якія ня ідуць на чужым павадку, інакшай кажучы „Kur. Wileński“ пачаў памагаць „Праву Працы“разьбіваць беларускі адраджэнскі рух. Доказам гэтага супольнага фронту „Права Працы“ і „Kur. Wileńskiego“ зьяўляюцца два перадавыя артыкулы зьмешчаныя ў адзін і той самы дзень 15-га сьнежня ў адной і другой часопісі. Абедзьве часопісі, як згаварыўшыся, „сільна атакуюць“ Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт. Каб высьвіцць усю дэмагогію, злоснасьць і фальшывасьць аргумантаў гэных артыкулаў,—глянем што было зьмешчана ў адной і другой часопісі.

У артыкуле: Маніфэст здраднікаў беларускіх працоўных масаў“ газэты „Права Працы“ між іншым было зьмешчана:

„У вядомай сваей прадажвіцкай і правакацыйнай працай на шкоду беларускіх працоўных масаў „Сялянскай Ніве“ за 10 сьнежня г. г. зьявіўся голасна-крычучы маніфэст-адозва пад загалоўкам: Грамадзяне-беларусы, сяляне і работнікі, падпісаны „Беларускім Цэнтральным Выбарным Камітэтам“, камітэтам, злучаючым у сабе тры беларускія партыі, (Ярэмічаўскі Сельсаюз і дзьве хрышчовыя дэмакратыі), якія ад часу свайго паўстаньня ўсьцяж разьбівалі і разьбіваюць еднасьць беларускіх працоўных масаў у іх крывавай барацьбе за сваё жыцьцё, за сваё права на істнаваньне.

У гэтым маніфэсьце поўным бессаромлівай мавы, ашуканства, дэмагогіі і разам усялякіх прыгожых абяцанак—спэкулянты на беларускім вызваленчым руху заклікаюць беларускія працоўныя масы „напружыць усе сілы, каб такія паслы-прадстаўнікі (гэта-ж вядома — яны: Ярэміч, Рагуля і К-о— *Рэд.*) прайшлі ў Сойм і Сэнат у найбольшай колькасьці“. Спадзяючыся, што працоўныя масы нічога ня ведаюць аб іх здрадніцкай рабоце ў працягу апошніх гадоў, яны хітра злучаюць сябе саміх з імі-ж самымі закіданымі ў сваім часе гразёю і прадавымі барацьбітамі за правы беларускіх працоўных гушчаў, гаворачы, што яны „не шкадавалі ні сваіх сілаў, ні сродкаў, ні нават *свайго жыцьця* (падчыркнута намі. — *Рэд.*) у гэтай барацьбе“.

У маніфэсьце дэкляруецца „шчыра змагацца за нацыянальныя і сацыяльныя правы Беларускага Народу, — за правы нашага працоўнага сялянства, работніцтва, за зямлю беларускаму сялянству бяз выкупу“ і г.д. і г. д.

Далей гаворыцца, што праціу радыкальнае беларускае прэсы мы аб'яўляем „дэмагогіяй і баламуцтвам працоўных масаў“ і ні слова не гаворым аб запраўдных ворагах ня толькі беларускіх, а ўсіх працоўных масаў, г. зн. аб буржуазіі. І тут „Права Працы“ кажа:

„Выстаўляючы ўсе польскія партыі варожай беларускім масам сілай — яны замоўчваюць, што самі йдуць сьвядома ўзгодзе ня толькі з буржуазіяй г. зв. нацыянальных меншасьцяў, з якімі ўвайшлі ў цесны блёк, а і таксама з *польскай* і то нават найболей арганізаванай для барацьбы з працоўнымі, бо маючай выпадкова цяпер уладу ў руках — г. ё. з санацыйнай буржуазіяй“.

„Права Працы“, абгаварываючы наступна наш блёк з нацыянальнымі меншасьцямі, проста такі з пафосам заяўляе:

„О, разумныя Ярэмічы і К-о! Вы і самі не падазраваеце, што Вы адкрылі тут усе свае карты. Адкрылі, што адны без міжнароднага капіталу, Вы ня пройдзеце ў Сойм, а можаце прайсьці толькі дзякуючы саюзу з імі і з іхнімі саюзьнікамі — польскай санацыйнай буржуазіяй“.

Так піша „Права Працы“ аб беларускім аб'яднаньні.

Глянем цяпер, што напісаў гр. S. W. у „Kurjerze Wileńskim“ у артыкуле: „Беларусы а блёк меншасьцяў“.

„У беларускім прадвыбарным катле пачынае праясьняцца...

Перадусім трэба сьцьвярдзіць, што ўсе натугі сконсалідаваньня (аб'яднаньня) ўсяго палітычнага беларускага руху спаўзьлі да нічога. Мусім сьцвярдзіць істнаваньне некалькі выбарных груп, якія змагаюцца самі з сабою“.

Далей гаворыцца аб утварэньні Беларускага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту і партыях, якія ўваходзяць у беларускі блёк.

Ізноў далей чытаем:

„Калі ходзе аб больш угодніцкую арганізацыю п. Францішка Умястоўскага, дык яна злучылася з краёвай партыяй „Źjednoczenie“, займаючы такім спосабам зусім іншае становішча, чымся іншыя беларускія партыі“.

З другога боку радыкальныя беларускія партыі г. зн. б. Грамада і „Беларуская Сялянская партыя Я. Станкевіча не рашылі ўвайсьці разам з пасламі Рагуляй і Ярэмічам у адзін блёк“.

Далей гаворыцца аб тым, што Беларусы не павінны ісьці з Жыдамі, Немцамі на выбары разам адным блёкам, і нарэшце аўтар артыкулу з газэты „Kur. Wil.“ незападзявана сьцьвярджае наступнае:

„З гэтага ў выніку блёк (беларусаў—рэд.) з багатымі меншасьцямі нямецкай і жыдоўскай скіраваны выразна проці інтарэсаў польскае большасьці, ёсьць зьявішчам нявыгодным і некарысным для ўбогага беларускага грамадзянства.

Дзеля таго, што плошча блёку меншасьцяў ёсьць той плошчай барацьбы з польскасьцяй, дык сілай рэчаў выклікае процапольскую палітыку беларускіх груп, што ўваходзяць у склад блёку. Дык ад гэтага найбольшай налюбрынай выбарнай дэмагогіі блёку ёсьць барацьба з усім, што ёсьць польскае. У рэзультаце нацыяналістычныя беларускія групы ўпадаюць у адналіты тон народнага шавінізму і заклікаў да барацьбы ўжо не з урадам, ані з дзяржаваю, але проста з польскасьцяй.

Узьнікае пытаньне, ці ляжыць у інтарэсе беларускага народу пад'юджваньне яго да барацьбы з польскасьцяй, а з другога боку зражаньне да сябе польскіх груп, сымпатызуючых з беларускім рухам!

Маем уражаньне, што не.

„Гэткім спосабам даходзім да пераконаньня, што праграма беларускіх партыяў, што ўваходзяць у склад блёку нацыянальных меншасьцяў нічога пазытыўнага беларускаму народу не прыносе, а сваей процапольскай палітыкай робіць немагчымым якое небудзь беларуска-польскае паразуменьне, нават у рамках невялічкіх па ліку групаў тутэйшых Палякаў, шчыра сымпатызуючых з беларускім рухам“. „Беларускія групы, што ўваходзяць у склад блёку закідаюць радыкальным беларускім партыям, што тыя не тасуюць экстрэмістычнай процапольскае палітыкі. Гэта ўважаецца за доказ народнай „здрады“, што радыкальны орган „Праца“ вядзе барацьбу з нацыянальным шовінізмам.

Мусім аднак прызнаць — піша S. W. з „Kur. Wil“ — што палітыка беларускіх радыкалаў („Права Працы“ і Я. Станкевіча — рэд.) ёсьць шмат рацыянальнейшай і больш творчай. Ідуць яны на выбары ня столькі пад народнымі лёзунгамі, сколькі сацыяльнымі. У сваей барацьбе за грамадзкую перабудову не выключаюць яны аднак супрацоўніцтва з польскімі элемэнтамі, калі-б яны ўмелі знайсьці давер сярод масаў. Гэтае становішча ёсьць шчырым і лёгічнейшым, а нарэшце, шмат больш дзяржаўным, бо прадбача магчымасьць якога-небудзь modus vivendi (паразуменьня — рэд.) народаў польскага і беларускага, ёсьць ведама пад варункам узаемнага пазбыцьця нацыяналістычных шовінізмаў“.

Вышэй падаваныя вынятк з двух быццам варожых сабе часопісаў вельмі ярка характэрызуюць становішча Беларусаў у справе выбараў. Перадусім кідаецца ў вочы, што, як „Права Працы“ газэта быццам беларусаў-работнікаў так і „Kurjer Wileński“ газэта польскіх урадавых колаў вельмі абураны на Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт і кідаюць на яго цэлыя горы неабаснаваных закідаў.

Розьніца толькі ў тым, што аргуманты адвэй часопісі зьбіваюцца аргумантамі другой часопісі. „Права Працы“ абураецца на Беларускае Аб'яднаньне за тое, што гэтае аб'яднаньне быццам ідзе з польскай санацыйнай буржуазіяй, а газэта ўрадавая польская „Kurjer Wileński“ абураецца на Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт за тое, што ён „заклікае да барацьбы ўжо не з урадам, ані з дзяржаваю,

ЯКУБ КОЛАС. 24)

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

А цяпер, у час зьнямогі,
Яна туліцца ў куце;
Нейкі страх і біч трывогі
Б'е дзяўчыну і гняце.
Пазірае кудысь дзіка,
Падаецца ўся назад,
Ды як крыкне немым крыкам:
„Жаба! Жаба!.. тыга, гад!“
І ўсім целам затраслася
І жахаецца: „Гах, гах!“
Жмецца, кідаецца ў страсе,
А ў ваччу—нязьмерны жах.
Анямелы, страхам скуты,
Відам зражаны яе,
Ён глядзіць, і боль пакуты
І на ім свой сьлед кладзе.
І што сталася з дзяўчыны!
Што зрабіла з яе цьма?
Адна форма, стан руіны,
А Ганусі ўжо няма...
Ён бліжэй на крок ступае
І ў няясным парываньні
Зазірае ў вочы Ганьне,
А яна як-бы сьляпая.
Згас румянец, твар упалы,
На ім сьлед пякельнай мукі,
Боль няведанай дакукі,
Цяжар страшнае навалы.
А ён, сам бы ў памяшаньні,
На яе глядзіць бачліва.
Вочы ўскінула пужліва
З патаемным садрыганьнем.
У тым поглядзе на мгненьне
Блеск знаёмы мільгатнуў,
Мільгатнуў і ў мрок зацьменьня
Зноў бясьсьледна патануў.
І ён разам тут памкнуўся
У натхненьні, бы ў агні,
І дзяўчыны дакрануўся.
— Ганна! Ганначка! зірні!—
Ён глядзіць ёй пільна ў вочы
Бы ўвесь жар, агонь цішы,
Перанесьці ў мыслі хоча
Яе зломанай душы.
Ён глядзіць, як-бы чаруе,
Ён шукае тую ніць,
Каб заслону цемраную
Ёй адсунуць, адсланіць.
Мутным поглядам дзяўчына
Пазірае на сьцяну;
Ён вар'яцтва павуціна
Густа сьцеле пеляну.
Потым вочы мімаволі
Пераводзіць на яго
І глядзіць з адбіткам болю.
— Каго бачыш ты? каго?—
Яна разам задрыжала,
Нема крыкнула і ўпала
І застыла нярухліва.
— Ганна! Ганна! Няжывая!
Ой, дачушка, дарагая...—
Плача маці праразьліва.
— Ша, ня плачце—будзе жыва—.
Глядзіць маці на Сымона,
А ён сам нібы шалёны—
Зрок той бегае блукліва.
Ганна ўпала ў сон глыбокі.
Ноч прашла, прашоў і дзень.
Аджываюць яе шчокі,
З яе твару нікне цень.
Ён вартуе сон дзявочы,
Навявае ёй спакой,
Заглядае ў яе вочы
З нейкай любасьцю нямой.
„Сьпі, мая рыбка, сьпі, залатая!
Сонейка ўзыйдзе: у блеску сьвятла
Зьнікне-загіне імга.
Промень бліскучы да нас завітае,
Мрок ён адгоніць узмахам крыла,
Зьнішчыць дыханьнем цяпла“.
Сьпіць дзяўчына моцным сном.
Цемнакрыліць ноч другая,
Мрок цярушачы крылом.
Ноч—памочніца благая.
Ноч стаілася пры лесе,
А лес зьвізіўся, унік;
Месяц паліць свой лучнік,
Кужаль сьцелючы на стрэсе,
Зоркам белячы ручнік.
І маркотна, так маркотна!
Што нясе ёй гэты сон?
Мімавольна, мімалётна
Тую ноч успомніў ён.
І тут нейк само сабою
Напаткалася яму
Выйсьці ў сад, як тэй парою,
І парушыць ночку-цьму:
Можа Ганна скрыпку ўчуе,
Можа звонкая струна
Яе душу пацалуе,
Ускатурхае да дна
І разгоніць ноч зацьменьня,
Знойдзе ў сэрцы тую ніць,
Што паможа памутненьне
Адагнаць ці праясніць.
Ён ціхутка бярэ скрыпку,
Адчыняе ў сад акно,
На дзяўчыну, сваю рыбку,
Сэрцу родную даўно,
Пазірае ў засмучэньні
І ён шэпча, бы ў натхненьні:
„Ты пачуеш голас мае песьні,
Мысьлі твае праясьняцца,
Згіне цемра, як гінуць туманы
У блеску сонца;
Зыйдзе ў душу тваю ўспакаеньне—
Выплыве сонца з зацьменьня“.
На яе твары збялелым
Нейкі праблеск мільгатнуў,
Усьмех ціхі і нясьмелы
Яе вусны ўскалыхнуў,
Бы зарніца цені ночы.
Ён шчасьліў, бязьмерна рад;
Ён цалуе яе ў вочы
І з надзеяй ідзе ў сад,
Выбірае там мясьціну,
Як тады, у тую ноч—
Адратуе ён дзяўчыну,
Мрок з душы адгоніць проч!
Кінуў погляд ён нясьмела
У бок цёмнага акна,
І натхненна зазьвінела
Звоннаплыўная струна.
І гамоніць, як жывая,
У зялёным салашы,
Нібы срэбра разьлівае,
Рухі сэрца адбівае,
Звоніць водгульлем душы;
Галубком ляціць над борам,
Пчолкай зумкае ў гальлі
І імкнецца к ясным зорам
Палкай просьбаю зямлі.
І, здаецца, сама ночка
Гэтай просьбе спачувала:
Яна нават не гайдала
Ні галінкі, ні кусточка,
Ні былінкі, ні лісточка,
Ні на ніве каласочка.
І выразьней свае ніці
Месяц зьвешвае ў дно цьмы
І затрымлівае ў жыцьці
Сьмех няясны, сьмех нямы.
І раптоўна моўкнуць струны,
Задрыжаў увесь пясьняр:
У вакне скрозь змрочча руны
Вырысоўваецца твар!

але проста з польскасьцяй". Дык якая-ж з гэтых газэт піша праўду?! Абедзьве яны варты адна другой! Рука руку мые.

Газэта „Права Працы" бязстыдна кідае ўсялякія брудныя словы на асоб і беларускія партыі, якія ўтварылі выбарны блёк, а газэта „Kur. Wil." хваліць Ф. Умястоўскага, і б. Грамаду і Я. Станкевіча, што тыя не пайшлі ў блёк. З гэтага відаць, што польскаму ўраду вельмі на руку тое, што частка быццам беларускіх груп ня пойдзе на выбары агульным супольным фронтам, і такім чынам разаб'е беларускія галасы. Нічога дзіўнага, што „Kur. Wil." хваліць цяпер б. Грамаду і партыю Я. Станкевіча і Умястоўскага, бо яны адносна выбараў занялі пазыцыю патрэбную для польскага ўраду, абкідаючы сваімі беларускімі рукамі беларускі адраджэнскі рух і байкатуючы інтарэсы Беларускага Народу, а асабліва інтарэсы беларускіх працоўных гушчаў — сялянства і работнікаў.

Уся брудная лаянка „Права Працы" і падтрымліваньне яе ўрадавымі польскімі часопісямі выразна кажуць аб тым, што газэта „Права Працы" стала весьці польскую лінію, патрэбную ўрадавым колам, спаўняючы ролю Умястоўшчыны ці іншай ар'ентацыі, шкоднай інтарэсам беларускіх працоўных масаў.

Дзьве атакі ў адзін дзень на Беларускае Аб'яднаньне, яшчэ раз пацьвярджаюць, што „Права Працы" займаючыся дэмагогіяй і баламуцтвам сярод беларускага руху, спаўняе ў ім правакатарскую ролю.

Дзякуючы надобнай правакацыі, шмат беларусаў адарвана ад беларускага нацыянальнага руху і барацьбы за вызваленьне працоўных гушчаў і пасаджаны ў вастрогі. „Права Працы" патрабуе больш ахвяр, калі не пасаджэньнем у вастрог, дык хоць маральным бясчэсьцем беларускіх дзеячоў. Гэтую брудную работу падтрымліваюць усе ворагі беларускага адраджэньня. Але ідэя беларускага адраджэньня і сацыяльнага вызваленьня працоўных гушчаў моцная, не ўдасца рожным „прахадзімцам" яе зьнівэчыць!

Няхай жывуць беларускія працоўныя гушчы! Няхай жыве вызваленьне працоўных і адраджэньне Беларускага Народу!

Водгукі аб Беларускім Народ. Тэатры.

Цёмныя цені і яснасьць.

(Дунілавічы, Пастаўскага пав.).

Як ведама, каб „абы" жыць, чалавек мусіць працаваць. Але ў нас, у Пастаўскім пав., дастане якую-колечы працу толькі мясцовы і мусіць працаваць дзень і ноч.

Перапрацаваўшыся і здэнарваваўшыся цягнуўся я са службы дамоў. Ужо было каля $5^1/_2$ гадз. вечара... Іду я і... раптам заўважваю нейкія цёмныя цені. Яны сабе снуюць па вуліцах і, быццам крывіжадныя бэстыі, шукаюць сабе жыру... Іду я, аж гэтыя цені і мяне не пакідаюць. Я на'т трохі і спалохаўся, хоць на натуры сьмелы, а практыка прызвычаіла да рожных „апякуноў"...

Назаўтра раніцаю выходжу з хаты, аж бачу—абвестка аб Беларускім Народным Тэатры. Паверце, даражэнькія, што гэта была раніца яснасьці не для аднаго мяне... Я адчуў сябе бадзёрым, вясёлым і падскаківаючы папёр ізноў на службу. Але... дзіва! Амаль не каля кожнага кроку ізноў шмыгалі цёмныя цені. На службе я спытаў свайго таварыша, што гэта такое? Дык той, на зьдзіў, сказаў мне, што гэта шпіцлі, кацыкі (сышчыкі). Таварыш апаламіў мяне яшчэ вось якою навінаю. Сышчыкі гэтыя прыехалі з Паставаў у Дунілавічы, у той-жа самы дзень, калі ў Дунілавічы прыехаў Беларускі Народны Тэатр. Аднаму сышчыку дык было паручана... сфатаграфаваць артыстаў!

На службе дзень годам зрабіўся. Сэрца маё ныла. Я курыў папяросу за папяросаю. Крыўдна мне стала, калі пачуў я ад таварыша, што ім прыдзецца папрацаваць, шпікуючы за Беларускім Народным Тэатрам! Крыўда, бо нашую культуру топча дэфэнзыва.

На другі дзень рашыўся я пабываць у тэатры... Пабываў, пабачыў!

Дарагі рэдактар! Не магу апісаць таго, што адчуваю!... Не магу выказаць чалавечымі словамі таго здаваленьня і таго энтузыязму, якія справіў нам Бел. Нар. Тэатр, пастаноўкаю п'ес і ігрою артыстаў. Прышлося пабачыць толькі п'есу „У зімовы вечар"... але „Паўлінка, Паўлінка!..." Ня выходзіла „Паўлінка ў мяне з галавы. Я даведаўся, што „Паўлінка" будзе ў другі раз пастаўлена, бо гэтага дамагаліся і прасілі дунілаўскія жыхары. Як я абрадаваўся! Але радасьць мая была прадчаснаю... „Pan Starosta Postawski" не пазволіў іграць „Паўлінку" ў сваім павеце... Заміж „Паўлінкі" пабачыў „Хама"... І што-ж?—шкада мне стала запраўднага хама, што ягонае жыцьцё незавіднае.

Чэсьць і слава нашым дарагім артыстам, каторыя не страшацца прасьледуючых іх цёмных ценяў! Чэсьць і слава нашаму Беларускаму Інстытуту, які запаліў сьветач—Беларускі Народны Тэатр.

Цікавы.

З беларус. жыцьця у Чэхаславаччыне.

Аб патрэбе аб'яднаньня.

Беларускі асяродак у Чэхаславаччыне, перадусім у Празе, зьяўляецца адным з найбольшых па ліку і паважнейшых беларускіх эміграцкіх асяродкаў наагул у Заходняй Эўропе. Беларуская эміграцыя, якая ў большасьці абсалютнай, складаецца з беларускага высокашкольскага студэнства, пільна сочыць за ўсімі праявамі беларускага жыцьця падзеленае Бацькаўшчыны - Беларусі. Гэты кадр беларускае кваліфікаванае інтэлігенцыі, якая за год-два прычыніцца да актыўнага жыцьця грамадзкага ў краі, зараз верна стаіць на стражы, у абароне правоў свайго народу і аб усіх крыўдах імкнецца голасна заявіць на міжнародным форуме. За апошнія часы, мо' таксама адчасткі дзякуючы студэнству, якое было пазбаўлена высокае школы ў краі, справа пашырэньня ведамасьцяў аб Беларусах пасунулася далёка наперад і набывае, як відаць, даволі вялікае актуальнасьці. Ужо нятолькі ў прэсе братняга нам народу чэха-славацкага можна спаткаць артыкулы зачапляючыя беларускае пытаньне, але і ў францускіх, ангельскіх, ня кажучы ўжо пра ўкраінскіх, і інш. часопісі. Праўда, мо' ўжо блізіцца час, калі трэба будзе аб значэньні працы паасобных праскіх арганізацыяў, і наагул эміграцыі, разглядаць з гістарычнага пункту, але роля яшчэ беларускае эміграцыі не закончаная і даволі адказная.

На праскім грунце ў апошнія часы выклікала вялікую ўвагу на сябе праца АБСА,—галоўнае зьезд. Гэты зьезд значна падмацаваў еднасьць беларускае студэнскае думкі, сконсолідаваў сілы. На працу АБСА зьвярнула ўвагу часткава і нестудэнская заграпічная прэса, якая даволі прыхільна камэнтавала беларускі рух і ролю ў ім беларускага студэнства. Чэскі ілюстраваны часопісь „Nova Praha" č. 49, нават зьмясьціла вялікую фатаграфію III-га зьезду АБСА (Аб'еднаньне Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў). З годных веры крыніц даведваемся, што АБСА нават мяніцца выдаваць пэрыядычны журнал. Памалу ізноў наладжвае працу культурнае т-ва ім. Францішка Скарыны. Таксама і Беларуская Рада ў Празе стаіць на пярэдадні агульна-справаздаўчага галавога сходу. Паўстае думка сярод праскіх Беларусаў і аб арганізацыі беларускага эміграцкага архіву.

Аднак сярод штодзеннае працы, Беларусы і на чужыне не забываюцца, што ў Заходняй Беларусі зараз прэдстаіць выбарны бой, у якім Беларусы безпярэчна павінны адстаяць сябе і сваю зямлю. Асабліва цікаўства праяўляецца да прадвыбарнае кампаніі сярод студэнства, якое прыймала актыўны ўдзел у акцыі 1922 г. Пажадана было-б каб у гэты адпаведны момант Беларусы ўсе як адзін, адкінуўшы свае палітычныя амбіцыі, яшчэ раз дружна паказалі перад усім сьветам сваю моц—выбралі якнайболей сваіх абаронцаў. Бо калі бачаць вялікую моц і чужыя людзі, ня толькі ворагі, дык і рахуюцца больш. Пазытыўнае высьледкі выбараў, бязспрэчна, значна ўзброяць і беларускую эміграцыю ў яе аргумэнтах на чужыне—доказу, што „жыве Беларус і будзе жыць"!

Прага. Зубровіч.

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт.

Цэнтральны Выбарны Камітэт у Вільні месьціцца пры

Вострабрамскай вул. у доме № 8 кв. 1.

Камітэт адчынены што-дзень, апрача сьвят, ад 9-й да 3-цяй гадзіны.

Ён глядзіць у аняменьні,
Ён застыў, акамянеў,—
Дух надзеяй заруней,
Дух агорнут у сумненьне.

Ганна.

Ці то сон, ці то здань?..
Чула музыку я!..
Не, то—мара мая...
Ах, адстань ты, адстань,
Сэрца мне ня тумань!
Ноч... Адчынена аконца.
Сад... Ён цёмны, ён глухі,
А мне смутненька бясконца,
Сон гняце мяне ліхі...
Вір... Я ў віры! я—русалка.
А як пеніцца вада!
Як гуляе на ёй скалка!..
Ой, бяда будзе, бяда!..

Сымон.

Ганна. Ганначка! ня бойся:
Гэта я: ня зман, ня сон!..

Ганна.

Ты? А хто ты?

Сымон.

Я—Сымон,
Той музыка... Заспакойся!..

Ганна.

Дык то праўда?.. Што са мною?
Дай успомніць!.. Душыць жвір,
Адабраў мне памяць вір,
Зацягае глыбінёю!..

Сымон.

Вір? Ён зьнік, яго няма!
Паглядзі: сьвятлее ўсход,
Месяц кончыў свой абход,
Ноч праходзіць, нікне цьма—
Ты трывожышся дарма.
Ты, Ганулька, была хвора—
Проста трызьніла ты ў сьне.
Ты заснула пазаўчора,
А цяпер твой вір засьне!

Ганна.

Сон, ты кажаш? І цяпер сон?
І ты сон?.. А праўда дзе?
А што гэта так гудзе?..
Страшна!.. Ох, як сьвет забэрсан!
Дай мне руку... Ну, во гэтак...
Гаварыш-ж мне, будзь са мной:
Чуць хачу я голас твой,
Бо твой голас—песьня кветак.

Сымон.

Ганна-рыбка! да ня бойся,
Заспакойся
І засьні.
Ты стамілася, галубка,
Ссохлі губкі,
Ты ў агні.
Сьпі, я сон твой павартую,
Я цябе пакалышу—
Спаткі трэба малышу.
Люлі-люленькі малую!
Казку Ганначцы скажу я,
Вочкі-зоркі патушу.
„Раз сышла з нябёс вясёлка
І ступіла на зямельку
Ды ўраніла там кудзельку,
Кудры ранічнага золку,
На зямлю пасьцельку.
Спрала зорачка кудзелю,
Зладзіў месячык красёнцы,
А дзянёк саткаў на сонцы
З нітак красачку-лілею,
Гожую бясконца.
Харaством лілейка зьзяе,
Як дзяньніцы абуджэньне;
Яе белае адзеньне
Навакола разьлівае
Злотаблеск-ірдзеньне.
Усьміхалася ёй неба,
Пазірала вокам ласкі;
Ёй складалі байкі-казкі
Лес і поле морам хлеба,
Ёй сьпявалі краскі.
І была яна шчасьліва,
Бо любілі ўсе лілею.
Пчолка зумкала над ею,
Штось казала ёй жычліва
Гутаркаю тэю.
Лесны жаваранак вольны,
Снуючыся ў яснай сіні,
Песьню пеў у жытнім кліне
І будзіў простор наддольны
І пяскоў пустыні.
І бывала, калі ў небе
Чуць прыжмураць вочкі зоры,
Ён імкнуўся ўжо ў прасторы;
Пеў ён песьні роднай глебе
І яе разорам.
А лілейка ў блеску росным
Ад тых песень замірала
І лісточкі расчыняла
Ды ціхутка, безгалосна
Песьняра зазвала.
Ен зірнуў на травы-руні,
Што рунелі на тым полі,
І спускаецца на ролі,
Дзе расла яна, красуня,
У пяшчаным доле.
Чуеш казку ты?—пытае.
А яна пад той шумок
Сьпіць салодка... Дзень вітае,
Цьма расходзіцца густая,
Радасьць суліць ім дзянёк.
Сьпіць Ганнуся ціха-роўна,
Ружавеюць яе шчочкі:
Нікнуць з твару цені ночкі,
А ён цешыцца бясслоўна.
Вось з-за лесу ўстала сонца,
Рассыпае касьнікі,
Залатыя ручнікі,
І цалуе праз аконца
Зьбітых кудзер валаконцы,
Жылкі сінія рукі.
І ў адказ на тое зьзяньне
Сьмех ёй вусны асьвятліў:
То—яе душы сьвітаньне,
Сілы сьвежае прыліў.

Я разьвітаюся з Сымонам—
Тут круг замкнут адзін, а там
Сваім звычайным ходам-гонам
Пачнуцца новыя кругі—
Яшчэ далёкі берагі,
Аб іх раскажа повесьць вам
Ужо ня я, а хто другі.
Пашоў Сымон сваёй пуцінай,
Бо ён прыроджаны пясьняр.
Панёс ён людзям песень дар—
Агонь душы і сэрца жар,
Панёс пясьнярскай каляінай.
Рука ў руку з ім і з ахвотай
Дзяўчына мілая ішла.
Пад сховам дзеўчага крыла
Гарнула далі пазалотай,
І не кранала іх журбота,
Не засмучала іх імга.
І ўжо ў пуці, ідучы з ею,
Як надышоў той час-пара,
Дакончыў казку пра лілею
І пра пташыну-песьняра.

(Канец).

Што дзеецца ў сьвеце?

Адмаўляюцца ад ваеннае службы.

Адзін з павадыроў ангельскае работніцкае партыі перадаў прэм'еру Бальдвіну заяву, пакрытую 129.000 подпісамі. Асобы, падпісаўшыя заяву, абавязаліся ў выпадку вайны адмаўляцца ад ваеннае службы і ўсіх ваенных работаў, якімі-б яны ня былі. Адмову сваю яны паясьняюць тым, што кожны міжнародны канфлікт можа быць уладжаны мірнымі сродкамі.

Комінтэрн падгатаўляе сусьветную рэвалюцыю.

Амаль адначасна з выступленьнем Літвінава ў Жэнэве, дзе ён завяраў усіх прысутных у міралюбстве СССР., Бухарын у Маскве дакладываў аб дзейнасьці Камінтэрна.

У сваім дакладзе Бухарын падкрэсьліў, што рэвалюцыя, асабліва-ж рэвалюцыя ў калёніях, зьяўляецца цяпер найбольш актуальным пытаньнем Комінтэрна. Бухарын прапанаваў падрыхтаваць грунт для такой рэвалюцыі і сказаў, што яе ня трэба праводзіць у асобных калёніях, адначасна. У канчатку Бухарын указаў на неабходнасьць павялічэньня камуністычнае прапаганды за граніцаю, пры чым у калёніі павінен быць перанесяны ўвесь асяродок камуністычнае дзейнасьці.

Порт Лівэрпуль заліты нафтаю.

У мілі ад порту Лівэрпуль (у Англіі) разьбіўся карабель, які вёз нафту. Восім тысяч тоннаў (тонна 61 пуд) нафты сплывае ў напрамку порту. Мабілізаваная паліцыя пільнуе надбярэжжа, каб ніхто ня кідаў у ваду ніякіх лёгка-гаручых матэр'ялаў.

Крым пасьля зямлятрасеньня.

У гэтым годзе на паўвостраве Крым былі частыя зямлятрасеньні. Надовячы спэцыяльная камісія аглядала ялцінскі раён, як найболей пацярпеўшы. Камісія аглядзела 24 вёскі і знайшла, што з 6.000 дамоў, пацярпела 3.230, пры чым 543 дамы зусім разбураны. Без даху асталося болей 8.000 чалавек.

Крывавыя падзеі ў Калюмбіі.

У Калюмбіі (паўдзённая Амэрыка) у местах Баранквіля і Картагене ўспыхнула паўстаньне проціў ураду. Дзяржаўная артылерыя перайшла на бок паўстанцаў. Ідуць баі па вуліцах. Да гэтага часу згінула 500 чалавек.

НАВІНЫ.

Дня 28-га сьнежаня с. г. у Вільні адбудзецца зьезд Беларускага Цэнтральнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту. На зьезд запрошаны прадстаўнікі з усіх паветаў Заходняе Беларусі. На зьезьдзе будуць разважацца справы датычачыя выбараў у Сойм і Сэнат.

Беларускі Народны Тэатр Бел. Інст. Гасп. і Культ., пасьля аб'езду некаторых паветаў Віленшчыны, мае вярнуцца на сьвята ў Вільню. У Вільні Бел. Нар. Тэатр зробіць 2 выступленьні: 28-га і 30-га сьнежня с. г. Між іншым будзе адыграна драма ў 4-х актах „Хам".

№ 4 „Права Працы" за артыкул „Балячкі нашае вёскі" 17 сьнежаня канфіскаваны Каміс. Ураду на м. Вільню. Рэдактар цягнецца да суд. адказнасьці па 129 арт. К. К.

16 сьнежаня канфіскаваны два чарговыя №№ (9 і 10) месячніка „Natio" — орган нацыянальных меншасьцяў. Улады дагледзілі ў іх быццам „антыпаньствовыя артыкулы.

Віленскі ваявода паслаў Міністру Ўнутраных Спраў даклад аб звальненьні ад налогаў уласьнікаў паляўнічых ружжаў і вэлясыпэдаў...

Трэба-ж палегчыць „цяжкі лёс" паноў, на тое — „санацыя".

У мястэчку Мёрах, Браслаўскага павету, віленскі ваявода ўвёў кірмашы на коні. Кірмашы будуць адбывацца ў найбліжэйшыя сераду, чацьвер і пятніцу 1) па Трох Каралёх (6 студзеня), 2) па Сьвят. Яна (24 чэрвеня) і 3) па Ўсіх Сьвятых (1 лістападу).

Сяляне! Запісвайцеся у Беларускі Сялянскі Саюз!

Сэнсацыйнае галасаваньне.

У ангельскай Палаце Грамад (Сойм) 17 сьнежаня, пасьля бурных і доўгіх прамоваў, большасьцю 247 галасоў проціў 205, адкінуты закон аб увядзеньні новае афіцыяльнае кнігі малітваў. Камэнтуючы гэта ангельскія газэты, бачаць перамогу ўраду над царквою. Паведамляюць, што гэтае галасаваньне на кэнтэрбэрыйскага архіепіскапа зрабіла такое ўражаньне, што ён нават думае... пакінуць сваю пасаду.

„Выбарныя Інструкцыі".

Каб аблягчыць працу актыўных працаўнікоў на вёсцы, падаючы ім канкрэтны плян працы і адначасна выясьніць абавязуючыя законы ў справе выбараў у Сойм і Сэнат, Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт у Вільні выдае на гэтым тыдні кніжку:

„ВЫБАРНЫЯ ІНСТРУКЦЫІ".

Зьмест кніжачкі наступны: Што трэба ведаць кожнаму выбаршчыку Беларусу? Як закладаць Выбарныя Камітэты на мясцох? Закон аб выбарных сходах і форма заявы аб выбарных сходах пад адкрытым небам. Як весьці працу ў мясцовых Выбарных Камітэтах? Выбарны Закон (важнейшыя выбарныя правілы, узятыя з Дз. Уст. № 66—1922 г.). Выбарны календар і форма рэклямацыі.

Выбарныя Інструкцыі кожны можа сабе выпісаць, прысылаючы на перасылку паштовых марак на 25 грошы.

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт, Вільня, Вострабрамская 8—1.

Усячына.

Апэрацыя... сэрца!

У адной лякарні каля Стакгольму ў канцы мінулага месяца былі зроблены дзьве вельмі цікавыя апэрацыі. А абодвых выпадках апэравалі людзей, у каторых затрымалася дзейнасьць сэрца ў выніку таго, што ў сэрцы стварыўся згустак крыві. Дактары прызналі сьмерць... Але посьле таго, як крывяны згустак быў выкінуты з сэрца, дзейнасьць яго ўзнавілася і апэраваныя людзі пачалі дыхаць. Абодва пацыенты (хворыя) ў цяперашні час здаровы.

Алёхін—кароль шахмацістаў.

На міжнародных сусьцігах у Буэнос-Айрэс (Паўдзённая Амэрыка) расейскі шахмацiст Алёхін здабыў назоў „караля шахмацістаў". Алёхін выйграў больш за 40 партыяў ад сучаснага „караля шахмацістаў"—Канабланкі.

Адмена сьмяротнае казьні.

Саксонскі парлямант (у Нямеччыне) 1-га сьнежаня г. г. пастанавіў адмяніць сьмяротную казьнь.

А Польшча... уводзіць павешаньне!

Дзеравяны кароль.

(Са збору чэскіх казак Захара).

Са спольшчанага пераклаў
Улад. Паўлікоўскі.

Аднаму каралю прышла неяк думка: раненька, калі ўсе яшчэ ў замку сьпяць, выйсьці самому на спацыр за мяжу свайго парку (гаю).

Ідзе ён, ды ідзе, і зайшоў на поле, дзе нейкі земляроб спацеўшы гараў зямлю. Праз нейкі час кароль прыглядаўся да яго карплівай працы, ну, і ня мог, пэўна, не заўважыць, як той бядак мучыўся, крою́чы плугам каменістую глебу.

На канчатку кароль прагаварыў да земляроба:

— Цяжка, запраўды, працуеш на свой хлеб, дарагі мой.

— Ха! ха! ха! — засьмяяўся селянін — мяркую, што гараць трохі цяжэй, чым кіраваць там у палацы.

Разгневаўся кароль і кажа гэтак:

— Ведай, прыяцелю, і запамятай сабе раз на заўсёды, што кожны знае добра толькі сваю ўмеласьць, і што ты аб кіраваньні дзяржаваю і паняцьця мець ня можаш. Ня ёсьць гэта лёгкім як табе здаецца.

І пачаў шырока і доўга правіць селяніну, колькі гэта ён, стоючы на чале дзяржавы, мае трудоў і клопату, як павінен судзіць вінаватых, гадзіць сварлівых і як няраз лопае яму галава з надмеру заняткаў і нуды.

— Го! го! — закончыў кароль — бяз розуму і інтэлігенцыі караля, дзяржава ў хуткім часе ўпала-б.

Селянін толькі пагардліва надуў вусны і нічога на разе не адказаў.

Толькі па хвілі, выдзьмухаўшы сваю люльку і наладаваўшы яе нанова табакаю, пазіраючы некуды ў бок лесу, гэтак адазваўся:

— Залажэмся, Вашая Каралеўская Міласьць, што дзяржава можа дасканальна існаваць без караля, а ніколі не абашлося-бы без селяніна. Без селяніна ўзапраўды згінула-бы, але ніколі без караля.

Тагды кароль, ужо добра разгневаны, крыкнуў:

— Ах ты закуты лоб! Што ты мне аб пусьцяковінах будзеш мямліць. Зараз-жа ідзі са мною ў палац і там пакажы, што ўсё ёсьць праўдаю тое, што ты кажаш. Бяда-ж табе будзе, калі не пакажаш праўдзівасьці свайго цьверджаньня. Галавою прыплаціш зухвальства свае!

Але селянін не спалохаўся. Зусім спакойна пацлёўся за каралём да палацу. Калі прышлі ў палац, завялі селяніна ў сьлічны пакой, каторы быў у бакавой вежы, далі яму есьць і піць такіх добрых рэчаў, якіх бедны селянін ніколі ў жыцьці ня бачыў, і сказалі, што да заўтрашняе раніцы ён альбо дакажа праўдзівасьць сваіх слоў, альбо згіне.

Селянін замкнуўся ў пакоі, пачаў там нешта майстраваць. Ніхто ня ведаў што ён там робіць, бо ніхто да яго ня ўходзіў, апрача старога Мацея, каторы каралю чысьціў боты і быў на паслугах пры двары. Ён прышоў і прынёс некульні полен дроў.

Селянін там нешта пільна дзеўбаў, а калі прышоў змрок, прасіў сказаць каралю, што ўсё гатова і каб кароль прызволіў прыйсьці, але каб нікога з сабою ня браў, хіба толькі старога Мацея.

— Вось, няхай Ваша Вялікасьць гляне — прагаварыў селянін да ўваходзячага караля, — што я тутака выдумаў. Выдаўбаў чалавечую постаць з дрэва, праўда, ня дыскты́нтоўна, але гэтак, як гэта сякераю і ножыкам зрабіць удалося. Толькі, што абчасаў трохі, але хваце гэтага! Прыбяру яе цяпер у каралеўскае адзеньне Вашай Дастойнасьці — і яна будзе кіраваць. І, без абразы Вашай Дастойнасьці, будзе кіраваць справамі ня горай ад Вас, Міласьцівы Кароль. Трэба толькі, каб Мацей пільна сачыў і добра цягаў за шнурок. Такім спосабам дакажу Вам, Міласьцівы Кароль, што я казаў праўду і выграю заклад.

— Добра, добра, мой сыне — адказаў кароль — а ў праціўным выпадку мы трохі цябе скароцім, ня многа, бо толькі на галаву.

Наступнага дня раніцаю, калі ўсе яшчэ спалі, занёс селянін пры помачы Мацея дзеравяную ляльку ў тронавую салю. Пасадзілі яе на троне, прыбралі ў шаты, пазычаныя ад караля. Кароль-жа надзеў сьвятачнае адзеньне Мацея і схаваўся за занавесаю. А тут ужо пачалі зьбірацца служакі прывітаць караля і кожны з іх рабіў глыбокі паклон і казаў „дзень добры" каралю. А як толькі дзеравяны кароль, катораму са служыўцаў адказаў кіўком галавы, нібы дзякуючы за прывітаньне, дык гэты служака задзіраў нос і на іншых ледзь пазіраў згары.

Потым пачаўся суд.

Кароль слухаў абедзьвюх старон аднолькава без захапленьня, потым міністар нешта шаптаў яму ў дзеравянае вух, кароль патакаў і міністар аглашаў прысуд: таго павесіць, гэтага высьцебаць, таго запакаваць у вастрог. Гэтак як і заўсёды звыклася вымерываць справядлівасьць.

І так ішло да канца.

Потым усе вышлі і адыходзячы хвалілі каралеўскую справядлівасьць. Кароль-жа, схованы за занавесаю, ня мог ня прызнаць селяніну рацыі. Але, дурны селянін меў рацыю! Вось! дзеравяная лялька сядзіць на троне, а ўсё ідзе як заўсёды, як быццам, гэта ён сам, кароль, там сядзеў і кіраваў.

Селянін выйграў залог, але і кароль хацеў даказаць свае, што і без селяніна дасканальна можна абысьціся.

„Выдлубаю, як і селянін, фігуру з дзерава і пераканаю селяніна, што і без яго можна існаваць" — думае кароль.

Селянін ахвотна згадзіўся, нават пазычыў свой ножык, але, бачачы, што кароль можа пакалечыць пальцы, а нічога ня выстругае, сам памог яму выдзяўбці дзеравяную фігуру.

Калі фігура была гатова, абодва пашлі на поле, на каторым стаялі яшчэ плуг і валы так, як іх селянін пакінуў учора, адыходзячы да каралеўскага палацу.

Устанавілі ляльку пры плузе і кароль пачаў моцна цягаць за шнурок раз-па-разу, але дзеравяны селянін ніяк не гараў зямлі. Нічога не рабілася.

Разгневаўся кароль, аж страх. А калі селянін зажадаў нагароды за выграны заклад, дык гэтак раззлаваў караля, што той аж крыкнуў, кажучы селяніну: ты павінен быць шчасьлівы і davольны тым, што вяртаешся дамоў з цэлаю галавою.

Вярнуўшыся-ж у палац, кароль злосна аб'явіў, што ніякімі дзяржаўнымі справамі ён болей ня будзе займацца.

І сталася гэтак, што ў той дзяржаве (ў якой, гэтагага сказаць не магу) — кіруе дзеравяны кароль.

І ўсё ідзе добра і складна і ў як найлепшым парадку, толькі стары Мацей, каторы чысьціць каралеўскія боты, павінен—калі патрэба—ўважна і моцна цягаць за шнурок, каб галава каралеўскае фігуры ківалася, калі трэба адказаць на прывітаньне, ці даць згоду міністру на якую-колечы расправу з падуладнымі.

Гаспадарскі аддзел.

Першая дапамога хворай жывёле.

(Канчатак).

Клубавае кульганьне здараецца ад тых самых прычын, што і сплечаньне, толькі яно больш на задняй назе, у клубавым суставе.

Распазнаюць яго тым, што пры ходзе конь мала выкідвае наперад хворую нагу, робіць ёю карацейшы шаг, а часамі і заграбае ёю.

Хворая нага не падымаецца высока над грунтам, а клуб ападае крыху ўніз, праз што ў гэты бок скрыўляецца крыж. Асабліва конь моцна кульгае, калі яго крута павярнуць у бок хворае нагі. Стоячы на месцы, такі конь адстаўляе хворую нагу назад і ў бок.

Лечаць сплечаньне і клубавае кульганьне не аднолькава. Спачатку ўжываюць ахаладжаваньне (гліну), а дзён праз 3—5, калі гарачыня памешае, робяць расьціраньне з шэрай мазі (можна купіць у аптэцы), або ставяць на хворы сустаў гарчышнік.

Хворую жывёлу трымаюць у стайні без працы, нікуды яе не ганяюць, нават носяць ей ваду ў хлеў і потым, калі яна зусім перастане кульгаць, пачынаюць браць яе на самую лёгкую працу, але спачатку ненадоўга.

Пры задаўненай хваробе робяць уколы з розных лякарстваў, але з гэтым лепш зьвярнуцца да вэтэрынара.

Урэшце, трэба ведаць, што кожны сустаў у жывёлы можа таксама захварэць і выклікаць кульганьне.

Ахват (апой). — Ахватам завуць у жывёлы тыя хваробы, што звычайна ў людзеў завуць рэўматызмам, ламатою. Найчасьцей ахват бывае ў каня і залежыць ад двух галоўных прычын; ад застуды або ад неадпаведнага карміленьня.

Распазнаецца хвароба тым, што конь раптам робіцца смутны, перастае есьці, заплюшчвае вочы і цяжка дыхае. Калі спрабаваць крануць ахвачанага каня з месца, то ён упіраецца і ня хоча ісьці, а потым пачынае паволі пераступаць хворымі нагамі, ідзе, як спутаны. Ногі, асабліва капыты) робяцца гарачыя, скура набракае на іх і конь жаліцца, калі націснуць або пастукаць па капыце. Стаяць такія коні сагнуўшы сьпіну, падабраўшы пад сябе заднія ногі, каб на іх узваліць увесь свой цяжар, пярэднія-ж—далёка выстаўляюцца ўперад.

А калі хвароба захопіць усе чатыры нагі, дык і пярэднія ногі, падводзяцца пад жывот.

Чым раней пачнуць ратаваць гэткую жывёлу, тым больш надзеі, што яна хутка ачуняе. Часта цераз тыдзень, ахвачаны конь папраўляецца, але-ж бывае і так, што ахват зацягваецца і калечыць назаўсёды каня. Захварэўшага каня адразу раскоўваюць і ставяць на густа замешаную гліну, а ўлетку ставяць на бабку ў рэчку, каб ахаладзіць канцы ног. У рот хвораму заліваюць любэрскае (глаубэравае) солі, распусьціўшы яе ў бутэльцы летняе вады (1—$1^1/_2$ ф. на два разы: зрана і ўвечары). Ногі расьціраюць лятучаю мазьзю або шкіпінарам з аліваю папалам.

Найлепш-жа зьвярнуцца да вэтэрынара, каб той зрабіў уколы арэкаліну, або іншага лякарства.

Падчас лячэньня, каню трэба даваць напалову менш корму і лёгкага.

Трэба мець на ўвазе, што ахват мае нахіл вельмі лёгка паўтарацца ў таго самага каня і часамі дрэнна ўплывае на сэрца.

Улога азначаецца тым, што спачатку конь пачынае патроху прыпадаць на заднюю нагу, але толькі спачатку хады, калі-ж разыходзіцца і перастае кульгаць. Цераз тыдзень — два кульгавасьць павялічваецца і аднача ецца невялікі, але цьвёрды вопух на ўнутранай паверхні скакацельнага суставу.

Гэты вопух — касьцяны нарост; ён націскае з сярэдзіны на цягліцы і на вязы, і праз гэта конь адчувае боль і кульгае.

Каб упэўніцца, ці сапраўды ў каня ўлога, робяць так званую „спробу на ўлогу“: падкурчваюць нагу каню, падняўшы яе высака трымаюць яе так хвілін пяць, потым, раптам пусьціўшы нагу з рук, прымушаюць каня з месца бегчы. Калі ў каня будзе сапраўды ўлога, дык пасьля такое спробы ён вострa закульгае з месца.

Лечаць улогу, як і іншыя накосьнікі, пераважна пякучымі расьціраньнямі, але гэта вельмі рэдка дапамагае. Часьцей цераз некаторы час улогавы конь перастае кульгаць сам сабою і толькі пачынае няправільна хадзіць, як той пятух, высока падымаючы нагу. Праз гэта і самую хваробу называюць часта: „пеўневая хада“.

Здараецца, што ўлога можа перадавацца жарабяці — у спадчыну, у сэнсе перадачы ад бацькоў пабудовы нагі, дзякуючы чаму ў маладога каня, можа зьявіцца ўлога з першых-жа гадоў працы. Вось чаму гэтакіх канёў ня варта пакідаць на племя.

Весткі з Краю.

Арганізатар „Strzelca“ праваліўся.

(В-ка Шэні, Пружаншчына).

З м. Пружанах існуе польская вайсковаспартовая арганізацыя „Strzelec“, якая складаецца пераважна з асаднікаў. Кіраўніком гэтай арганізацыі зьяўляецца ведамы шэнеўцам сваім „доктарствам і хіраманствам“ казьмяроўскі асаднік—Аржэноўскі. Вось гэты пан 19.XI.1927 завітаў да Шэняў каб залажыць „Kółko Strzeleckie“. Склікаўшы ў дом Баўтрука некалькі хлапцоў, стаў гаварыць ім пра „малочныя рэкі і кісельныя берагі“. Прамова яго ведама была „гласам вопіющчаго в пустыне“. Бо ці-ж настолькі ў Шэнях нясьведамая моладзь, што не знаець „Strzelca“? Стралец Аржэноўскі пашоў як мыла наеўшыся!... Кончыліся часы, калі Беларус даваўся, каб яго дурылі!

М. Бедны.

З жыцьця Ігуменскае парахвіі.

(В-ка Шкунцікі, Германавічаўскае вол.).

У нас ёсьць поп, які ўмее толькі навучаць людзей языком—як жыць згодна запаведзяў Хрыста. У практыцы гэты поп дае зусім іншыя прыклады.

10-га кастрычніка с. г. шкунціцкі пастух, пакінуўшы кароваў пры падпасычу, пашоў да кляноўскага пастуха, каб той яго абстрыг. Убачыўшы гэта, поп, задзёршы полы прыбег на пашу ды давай лупцаваць пастуха, кажучы чаго далёка адходзіш. Пастух у плач, але гэта ня спыняе Хрыстовага намесьніка. Поп па вуху пастуху, аж той з ног зваліўся, дый нагамі пад бакі ляжачаму—адным словам: скатаваў! Дык вось які папок!

Янка Захараў.

І тут ашуканства.

(Пружаншчына).

У мясцовасьці Бэкішоўка бязлітасна высякаецца лес. Сяляне, хоцькі-няхоцькі, прымушаны езьдзіць у зарабкі—каб зарабіць на хатнія патрэбы і на падаткі, якімі Польшча гэтак багата.

Але як усюды, так і ў гэтай галіне не абходзіцца без ашуканства.

Загадчыкі сваёю „архірэйскаю“ мераю на кожнай калодцы зрываюць... А з гэтакіх апэрацыяў, ведома, таўсьцеюць і так тоўстыя кішэні капіталістых. Калі-ж мы гэтага пазбудземся? Калі мы дойдзем да таго, каб маглі нядацца ашукваць нас?!

Воэчык.

594.

УСТАВА

ад 5-га жніўня 1922 году

ў справе вольнасьці прадвыбарных сабраньняў. (Dz. Ust. Rzp. z dnia 18 sierpnia 1922 r. Nr. 66).

Ст. 1. Усе сабраньні, склікаючыяся выбаршчыкамі, або кандыдатамі на пасло, у працягу выбарнага часу, г. ё. з дня расьпісаньня выбараў, не патрабуюць дазволу адміністрацыйнае ўлады.

Ст. 2. Аб прадвыбарным сабраньні на шляхох, грамадзкіх пляцох патрэба паведаміць асобай, склікаючай сабраньні, адпаведную адміністрацыйную ўладу першае інстанцыі, або найбліжшы пастарунак паліцыі ў тэрміне не пазьнейшым, як за 24 гадзіны перад пачаткам сабраньня.

Ст. 3. Паведамленьне, указанае ў ст. 2, можа быць на пісьме, або на словах і павінна заключаць: 1) імя і прозьвішча склікаючага, 2) пасьведчаньне, што сабраньне гэта прадвыбарнае, 3) адрэс склікаючага. Улада безаткладна выстаўляе пасьведчаньне, што павядомлена аб сабраньні.

Ст. 4. Указанае ўст. 3 паведамленьне і пасьведчаньне асвабаджаюцца ад усялякіх гэрбавых збораў.

Ст. 5. Устава гэтая зусім не адносіцца да сабраньняў у зачыненых памешканьнях, пры гэтым дзядзінец і агарод, становячы агранічна зачыненую цэласьць з будынкам, уважаецца за зачыненае памешканьне.

Ст. 6. Усялякія пастановы, датычасовых правілаў, запярэчуючых з гэтай установай, трацяць юрыдычную сілу.

Ст. 7. Устава гэтая ўходзіць у жыцьцё з днём яе агалашэньня, а выпаўненьне яе даверыца Міністру Унутраньніх Спраў.

(—) Маршалак: *Тромпчынскі.*

(—) Прэзыдэнт Міністраў *Юліян Новак.*

(—) Міністар Унутраньніх Спраў: *А. Каменскі.*

НАШАЯ ПОШТА.

Я. Грышэлю. Газэту пасылаем.

А. Цэпу. Верш Ваш па зьместу добры, але ня вытрыманы.

Гулеўскаму. Карэспандэнцыю пастараемся зьмясьціць.

С. Пяюну. Адрэс зьмяняем ад 1.I. „Муж з ветлівасьці“ мусіць пачакаць. Значок яшчэ ня прыняты. Газэта повьніцца не з нашай віны.

Ул. Гутару. Карэспандэнцыю пастараемся зьмясьціць.

Спагаднаму. З матэр'ялу пастараемся скарыстаць.

Чапулёнку. Усім газэту пасылаем.

Я. М—ка. Вершы крыху заслабыя. Карэспандэнцыі памагчымасьці зьмесьцім.

Я. Сіняку. Верш крыху нявытрыманы. Просьбу споўнілі.

Сташкевічу Б., Масьлёніку С., Кіёнку Я., Адамюку Д., Маско Ц., Даледудку І., Сіняку Ю., Пятракоўскаму І., Анхімовічу М., Герпоўскай Б., Кур'янку Ул., Буйко С., Мальцу П., Шагуну Ст., Валасовічу К., Дракy Д., Савоську А., Марцішыку Я. — Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Жыдовіча—2 зл., Кузьнецова М.—1 зл.

Куток сатыры і сьмеху.

Пані — сьвіньня (жарт).

На кірмашы, у нейкае пані,
Аляксандар сьвіньню старгаваў,
Разьвяліся, як бачыш, рукамі!
Тут і грошы купец той даcтаў.
„Выбачай“, раптам пані сказала:
„Парашпыла... сьвіньні не прадам,
Лепш сабе закалю я на сала.
Выбачай, мой панок, не прадам!“
Аляксандар назад скіраваўся
Адказаўшы: „Не гневаюсь я,
Бо пры свойцы з нас кожны астаўся:
Мае — грошы, а пані — сьвіньня!“

Улад-Уніцкі.

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.